

تاریخ چاپ و نشر کرمان

مؤلفین :

دکتر سید محمد طیبی

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان

دکتر فرهاد دشتکی نیا

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان

این کتاب با حمایت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمان تألیف و چاپ گردیده

و حق چاپ آن برای این اداره کل محفوظ است.

نشر و تیرا

طیّبی، سیدمحمد، ۱۳۳۸-

تاریخ چاپ و نشر کرمان - مؤلفین : سیدمحمد طیّبی، فرهاد دشتکی‌نیا

شناسه افزوده : دشتکی‌نیا، فرهاد، ۱۳۶۲-

موضوع: چاپ، نشر و ناشران، تاریخ، کرمان

Printing industry - Publishers and publishing - History- Kerman

مشخصات نشر: کرمان ؛ بوتیا ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ۱۷۸ ص.

فهرست نویسی : فیپای مختصر

شماره کتابشناسی ملی : ۸۴۹۷۳۴۸

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۷۱۰۲-۶۳-۵

رده بندی کنگره : Z ۲۴۴ / ۶

رده بندی دیویی : ۶۸۶ / ۲۰۲۳۵۵

بوتیا
نشر بوتیا

کرمان: بلوار جمهوری اسلامی، خیابان شهیدلاری‌نجفی (۲۰ متری پلازا) روبروی کوچه ۱۶

تلفن: ۰۹۱۳۳۸۷۲۰۹۲ ۰۹۳۶۱۱۲۱۹۴۰

تاریخ چاپ و نشر کرمان

مؤلفین : دکتر سید محمد طیّبی ؛ دکتر فرهاد دشتکی‌نیا

قیمت: ۷۵۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

چاپ و صحافی: بوتیا

طراح جلد : کانون تبلیغاتی پویا

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۱۰۲-۶۳-۵

حق چاپ برای ناشر و نویسندگان محفوظ است.

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار مؤلفین
۶	پیشگفتار مدیر کل ارشاد
۸	سخن ناشر
۹	فصل اول ؛ تاریخ چاپ و نشر در جهان و ایران
۲۱	فصل دوم تاریخ چاپ و نشر کرمان در عصر قاجاریه
۳۹	فصل سوم ؛ تاریخ چاپ و نشر کرمان در دوره پهلوی
۴۱	مبحث اول ؛ چاپخانه‌های کرمان در دوره پهلوی
۴۳	چاپخانه گلپهار
۵۲	چاپخانه آرشام (= علوی)
۶۰	چاپخانه شکوری
۶۱	چاپخانه یارمند
۶۲	چاپخانه فاتح
۶۳	چاپخانه اندیشه
۶۴	مبحث دوم ؛ کتابفروشی‌های کرمان در دوره پهلوی
۶۵	کتابفروشی گلپهار
۶۶	کتابفروشی گلستان
۶۷	کتابفروشی گلپهار [دوم]

۶۸	کتابفروشی خواجه
۶۸	کتابفروشی همت
۶۹	کتابفروشی شکوری
۷۰	کتابفروشی کیمیا
۷۱	کتابفروشی سعیدی
۷۳	کتابفروشی معرفت
۷۳	کتابفروشی نیما
۷۴	کتابفروشی سامزاده
۷۴	مطبوعاتی تابان
۷۵	کتابفروشی شیخیه
۷۵	کتابفروشی فرهنگ
۷۷	شرکت اتحادیه کتابفروشان کرمان
۷۸	فصل چهارم ؛ تاریخ چاپ و نشر کرمان از انقلاب اسلامی تا کنون
۸۰	مبحث اول ؛ چاپخانه‌های کرمان از ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۸
۸۱	مبحث دوم ؛ انتشاراتی‌های کرمان از ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۸
۸۹	گفتار اول ؛ ناشران عمومی
۸۹	انتشارات خدمات فرهنگی کرمان
۹۲	انتشارات فانوس
۹۳	انتشارات مانوش

۹۵	انتشارات مرکز کرمان‌شناسی
۹۷	انتشارات ولی
۹۸	انتشارات بوتیا
۹۹	گفتار دوم ؛ ناشران دانشگاهی
۹۹	انتشارات دانشگاه شهید باهنر
۱۰۵	انتشارات دانشگاه ولیعصر رفسنجان
۱۰۵	مرکز انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان
۱۰۷	انتشارات دانشگاه جیرفت
۱۰۸	انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد جیرفت
۱۰۹	مبحث سوم ؛ کتابفروشی‌های استان کرمان
۱۲۹	مبحث چهارم؛ فعالیت‌های اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی کرمان در حوزه چاپ و نشر
۱۳۰	۱. تشکیل دبیرخانه هیأت نظارت بر نشر کتاب استان کرمان
۱۳۸	۲. خرید کتاب از ناشران و نویسندگان استان
۱۴۰	۳. صدور پروانه نشر کتاب
۱۴۲	۴. انتخاب کتاب سال استان کرمان
۱۴۵	۵. طرح‌های حمایتی از کتابفروشان
۱۵۰	۶. برگزاری نمایشگاه کتاب
۱۷۳	فهرست منابع و مآخذ

پیشگفتار مؤلفین

پیش از اختراع دستگاه چاپ شکل‌های ابتدایی چاپ در میان اقوام و جوامع گوناگون رواج داشته است. اختراع گوتنبرگ در نیمه نخست قرن پانزدهم میلادی پدیدآورنده دومین انقلاب فرهنگی — پس از اختراع خط — در تاریخ بشر بود. این اختراع جنبش مهمی در همگانی شدن دانش، ارتباطات جهانی، چاپ و تولید کتب، نشریات، روزنامه‌ها و دیگر امور فرهنگی بود. صاحب‌نظران نقش صنعت مزبور را در حیات بشر همانند عناصر حیاتی دانسته و تأثیر آن را در سرنوشت و حیات علمی و فرهنگی قطعی و غیرقابل انکار پنداشته و بی‌توجهی حاکمیت‌ها را به آن به مثابه نقطه آغازین افول فرهنگ و تمدن کشور برمی‌شمارند.

نشانه‌های خط و کتابت در تاریخ و تمدن باستانی و اسلامی این دیار دیرپای بر روی الواح سنگی و کتیبه‌ها کمابیش مشهود است. نخستین اثر چاپی در ایران عصر جدید انتشار کتاب زبور داوود در عصر صفویه و به سال ۱۶۳۸ م / ۱۰۴۷ ه.ق به زبان و خط ارمنی در جلفای اصفهان بود. در اوایل عهد قاجار و به همت عباس میرزا (۱۲۴۹-۱۲۰۳ ه.ق)، ولیعهد فتحعلی‌شاه، صنعت مزبور مورد توجه خاص قرار گرفت. با گشایش دارالفنون (۱۲۶۸ ه.ق) و متعاقب آن انقلاب مشروطیت تحول بیشتری یافت. روندی که پس از آن با فرازونشیب‌هایی استمرار پیدا کرد.

کرمان به عنوان یکی از ایالات مهم و پهناور جنوب‌شرق ایران و با برخورداری از غنای تاریخی، فرهنگی و علمی در بهره‌وری از این صنعت نوپا و مفید تکاپوها و اقدام‌هایی را آغاز و به ثمر رساند. فعالیت‌هایی که در قالب کارنامه‌ای مطلوب، چشمگیر و ماندگار در تاریخ محلی این

دیوار از بررسی و مطالعه درخور تأملی برخوردار است. بر این اساس، در اثر پیش رو، این پرسش طرح و مورد بررسی قرار گرفت که؛ صنعت چاپ و نشر در کرمان چگونه شکل گرفت و در بستر تاریخی خود تاکنون کدامین دگرگونی‌ها و دستاوردها را به همراه داشته است؟ برای پاسخ به پرسش مزبور از روش مطالعات تاریخی استفاده شد. رویکرد پژوهش حاضر توصیفی - تحلیلی و روش گردآوری داده‌ها و اطلاعات، کتابخانه‌ای، اسنادی و تاریخ شفاهی است. در گردآوری داده‌ها ابتدا اطلاعات منابع مکتوب استخراج شد، سپس داده‌های اسناد گردآوری شد، و سرانجام از طریق گفت‌وگو با تعدادی از ناشران، کتابفروشان، چاپخانه‌داران قدیمی و متأخر کرمان و مطلعان محلی اطلاعات لازم اخذ گردید.

پس از گردآوری اطلاعات، فیش‌های پژوهش دسته‌بندی و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و بر اساس ترتیب زمانی روایت شد. در مراحل گوناگون انجام پژوهش حاضر موانع و دشواری‌هایی وجود داشت که در اینجا تنها به دو مورد اشاره می‌شود. فقدان اطلاعات کافی در منابع مکتوب و اسناد یکی از دشواری‌های پژوهش حاضر بود. به رغم قدمت صنعت چاپ در کرمان، پژوهشگران و نویسندگان و فعالان فرهنگی محلی کمتر به تاریخ چاپ و نشر در کرمان عنایت داشته‌اند و این موضوع سبب نحیف شدن ادبیات پژوهشی موضوع حاضر شده است.

اگر از روایت‌های پراکنده و خاطرات تعدادی از اهالی فرهنگ کرمان که در برخی از نشریات و کتاب‌ها بازتاب یافته است بگذریم، موضوع مزبور توجه محققان، اهالی فرهنگ و نویسندگان را جلب نکرده است. در چنین وضعیتی گردآوری اطلاعات از منابع مکتوب به‌طور قطره‌چکانی و به مثابه یافتن سوزن در انبار کاه بود.